

Poštovani čitatelji Mljekarskog lista i podlistka HPA!

u našem najnovijem izdanju nastavljamo s predstavljanjem proizvodnih pokazatelja proizvodnje po županijama u mliječnom sektoru. U ovom broju predstavljamo situaciju u sektoru proizvodnje mlijeka u sedam županija i Gradu Zagrebu, koji isporučuju 4,8% ukupno proizvedenoga kravljeg mlijeka u RH. Podsjećamo vas i na mogućnost korištenja laboratorijskog testa bređosti krava iz uzorka mlijeka. Naime, HPA od listopada 2017. putem laboratorija u Križevcima provodi ispitivanja uzoraka mlijeka s ciljem utvrđivanja bređosti krava. Uzorci se prikupljaju tijekom službene kontrole mliječnosti, ali mogu biti uključena i stada izvan tog sustava. Nakon ispitivanja uzoraka u laboratoriju rezultati testa dostavljaju se uzgajivačima, a da su oni dobro prihvatili metodu najbolje govori podatak da je u kratkom razdoblju od kada se testovi provode analizirano 2700 uzoraka.

Kako smo upravo u sezoni održavanja stočarskih izložbi, pišemo i o važnosti izložbi goveda. Pritom ističemo kako je cilj svake izložbe goveda promocija i očuvanje tradicije uzgoja goveda, promocija poljoprivredne proizvodnje široj javnosti, ali i prezentacija uzgojnih rezultata.

U dijelu aktivnosti koji se ne odnose izravno na mliječni sektor u RH, izdvajamo informaciju o tome da su u organizaciji HPA u zatvorenoj jahaonici Državne ergele Đakovo održani godišnje licenciranje i ispit radne sposobnosti za pastuhe lipicanske pasmine privatnog uzgoja. Licenciranje i ispit radne sposobnosti najvažniji su postupci provedbe uzgojno-seleksijskih mjera, kojim se ocjenom vanjštine i radne sposobnosti izabiru najkvalitetnije jedinke koje će svoje kvalitete i genetski potencijal prenositi na potomstvo. Navedene uzgojno-seleksijske mjere detaljno su propisane "Uzgojnim programom lipicanske pasmine u Republici Hrvatskoj", koji je odobrilo resorno ministarstvo, a koji provodi ovlaštena ustanova u Republici Hrvatskoj, tj. Hrvatska poljoprivredna agencija.

Uz informaciju o Bambino kupu održanom u sklopu 10. po redu sajma Đakovo *expo zlatne ruke*, donosimo i kalendar idućih izložbenih događanja te Vas pozivamo da nam se pridružite na nekom od navedenih događanja!

Doc. dr. sc. Zdravko Barać

69. godišnja konferencija EAAP-a, Dubrovnik, 27.-31.8.2018.

Europska federacija za animalne znanosti (Federacija je zadržala skraćenicu prijašnjeg naziva koji je nosila do prije dvije godine - EAAP - *European Association for Animal Production*) međunarodni je savez članica iz 33 države Europe i širega mediteranskog područja, osnovana daleke 1949., i to uz potporu FAO-a. Glavni su ciljevi EAAP-a promocija i unaprjeđenje znanstvenih istraživanja u stočarstvu, održivog razvoja, promocija dobrobiti životinja na farmi, očuvanje ruralnih područja itd.

Jedna od glavnih godišnjih aktivnosti EAAP-a odnosi se na organizaciju konferencija na kojima redovito sudjeluje više od 1000 znanstvenika iz Europe ali i iz drugih država. Riječ je o glavnoj i najvećoj konferenciji iz područja animalnih znanosti u Europi. Godišnje konferencije EAAP-a jedinstvena su prilika za neposredan kontakt s najnovijim rezultatima istraživanja iz različitih područja animalnih znanosti, ali i izvrsna prilika za neposredan kontakt s vodećim znanstvenicima iz tih područja i stjecanja novih ideja, kako znanstvenika iz cijelog svijeta tako i za mlade znanstvenike i studente iz zemlje domaćina. Takvu će priliku u skoroj budućnosti dobiti i hrvatski znanstvenici i studenti budući da će se 69. godišnja konferencija EAAP-a održati od 27. do 31. kolovoza 2018. u Dubrovniku.

Godišnja konferencija EAAP-a održat će se pod pokroviteljstvom ministra poljoprivrede gosp. Tomislava Tolušića i u organizaciji Ministarstva poljoprivrede, Hrvatske poljoprivredne agencije u suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Poljoprivrednim fakultetom Sveučilišta u Osijeku, Veterinarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilištem u Zadru, Savjetodavnom službom i Hrvatskom poljoprivrednom komorom.

U ovom broju donosimo

Pokazatelji proizvodnje mlijeka.....	2
Laboratorijski test bređosti krava iz uzorka mlijeka.....	5
Kriterije godišnjeg odabira zadovoljilo osam pastuha lipicanske pasmine.....	6
Održan I. Bambino kup u Đakovu.....	7
Važnost izložbi goveda.....	8

IMPRESSUM |

UREDNIČKI ODBOR: doc. dr. sc. Zdravko Barać, Vesna Bulić, dipl. ing., Željka Fatović, dipl. ing., dr. sc. Zdenko Ivkić, dr. sc. Marija Špehar, Ivica Vranić, struč. spec. ing. agr.

HRVATSKA POLJOPRIVREDNA AGENCIJA | Poljana Križevačka 185, Križevci
TEL.: 048/279 072 FAX: 048/693 216 | URED U ZAGREBU: Ilica 101, Zagreb
TEL.: 01/3903 103 FAX: 01/3903 191 | E-MAIL: hpa@hpa.hr, www.hpa.hr
OIB: 48006835970

Pokazatelji proizvodnje mlijeka

U ovom članku osvrnut ćemo se na sedam županija i Grad Zagreb - koji isporučuju 4,8% ukupno proizvedenoga kravljeg mlijeka u RH

VESNA BULIĆ, DIPL. ING. | vbulic@hpa.hr

Na području **Istarske županije**, u 2017. ukupno je bilo 3899 krava u 836 stada, od kojih je 2948 mliječnih i kombiniranih pasmina, a od njih je 1760 krava u kontroli mliječnosti u 54 stada. Ukupno je za ovu županiju obrađena 1401 standardna laktacija za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 6761 kg mlijeka sa 4% m.m. i 3,4% proteina. U Istarskoj se županiji od ukupno 731 krave u 269 stada simentalke pasmine pod kontrolom mliječnosti nalazilo 285 krava u 32 stada sa 186 standardnih laktacija, prosječne proizvodnje od 6520 kg mlijeka sa 4% m.m. i 3,5% proteina. Od ukupno 737 krava holstein pasmine u 76 stada 660 njih bilo je pod kontrolom mliječnosti u 27 stada sa 500 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 8256 kg mlijeka sa 3,9% m.m. i 3,3% proteina. Od ukupno 1452 krave smeđe pasmine u 393 stada, 774 krave u 48 stada pod kontrolom su mliječnosti sa 715 zaključenih standardnih laktacija s prosječnom proizvodnjom od 5617 kg mlijeka sa 4,1% m.m. i 3,5% proteina. U županiji se uz navedene mliječne i kombinirane pasmine nalazi i 105 krava mesnih pasmina, 641 krava izvorne i zaštićene pasmine istarskoga govoda (124 stada) i dvije krave pasmine buša (1 stado).

Na području **Krapinsko-zagorske županije**, u 2017. ukupno je bilo 5519 krava od kojih je 5347 mliječnih i kombiniranih pasmina, a od njih su 1732 krave u kontroli mliječnosti u 161 stadu. Ukupno je za ovu županiju obrađeno 1169 standardnih laktacija za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 5652 kg mlijeka sa 4% m.m. i 3,3% proteina. U županiji se od ukupno 4877 krava simentalke pasmine pod kontrolom mliječnosti nalazila 1331 krava sa 944 standardne laktacije, prosječne proizvodnje od 5345 kg mlijeka sa 4,1% m.m. i 3,3% proteina. Od ukupno 435 krava holstein pasmine, 371 je pod kontrolom mliječnosti sa 205 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 7189 kg mlijeka sa 4% m.m. i 3,3% proteina. Od ukupno 34 krave smeđe pasmine, njih je 26 pod kontrolom mliječnosti sa 11 zaključenih standardnih laktacija s prosječnom proizvodnjom od 4500 mlijeka sa 4,3% m.m. i 3,3% proteina. Uz navedene mliječne i kombinirane pasmine nalazi se 105 krava mesnih pasmina i tri krave izvorne i zaštićene pasmine buša (1 stado).

Na području **Ličko-senjske županije**, u 2017. ukupno su bile 6663 krave u 1539 stada od kojih su 4563 mliječne i kombinirane pasmine, a od kojih je 1017 krava u kontroli mliječnosti u 97 stada. Ukupno je za ovu županiju obrađeno 656 standardnih laktacija za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 4509 kg mlijeka sa 4% m.m. i 3,3% proteina. U županiji se od ukupno 3134 krave u 1030 stada simentalke pasmine pod kontrolom mliječnosti nalazilo 518 krava u 88 stada sa 368 standardnih laktacija, prosječne proizvodnje od 4108 kg mlijeka sa 4% m.m. i 3,3% proteina. Od ukupno 359 krava holstein pasmine u 153 stada, 193 krave u 41 stadu pod kontrolom su mliječnosti sa 117 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 5787 kg mlijeka sa 3,9% m.m. i 3,2% proteina. Od ukupno 936 krava smeđe pasmine u 506 stada, 178 je pod kontrolom mliječnosti u 51 stadu sa 166 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 4888 kg mlijeka sa 4,2% m.m. i 3,4% proteina. U županiji se uz navedene mliječne i kombinirane pasmine nalazi 628 krava mesnih pasmina i krave izvorne i zaštićene pasmine: 408 krava pasmine buša (41 stado) i 78 krava istarskoga govoda (10 stada) i 16 krava slavonsko-srijemskog podolca (8 stada).

Na području **Zadarske županije**, u 2017. ukupno je bilo 3029 krava u 406 stada od kojih su 1494 mliječne i kombinirane pasmine, a od kojih je 313 krava u kontroli mliječnosti u dva stada. Ukupno su za ovu županiju obrađene 244 standardne laktacije za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 7698 kg mlijeka sa 3,8% m.m. i 3,2% proteina. U županiji je 817 krava simentalke pasmine u 219 stada, od kojih je samo 15 pod kontrolom mliječnosti sa sedam zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 4801 kg mlijeka sa 3,6% m.m. i 3,1% proteina. Od ukupno 536 krava holstein pasmine u 37 stada, 294 su krave pod kontrolom mliječnosti u dva stada sa 234 zaključene standardne laktacije prosječne proizvodnje od 7779 kg mlijeka sa 3,8% m.m. i 3,2% proteina. Važno je navesti da se ovi podaci za holstein pasminu u kontroli mliječnosti odnose na dvije velike farme - Vígens d.o.o. i Vrana d.o.o. U županiji se nalazi 136 krava smeđe pasmine u 69 stada koje nisu pod kontrolom mliječnosti. Uz navedene mliječne i kombinirane

pasmine, nalazi se još i 213 krava mesnih pasmina, 1292 krave križanog uzgoja, 29 krava izvorne i zaštićene pasmine buša (8 stada), te jedna krava istarskoga goveda.

Na području **Grada Zagreba**, u 2017. ukupno je bilo 1115 krava u 380 stada od kojih je 1098 mliječnih i kombiniranih pasmina, a od njih je 445 krava u kontroli mliječnosti u 55 stada. Ukupno je obrađeno 389 standardnih laktacija za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 5294 kg mlijeka sa 4% m.m. i 3,4% proteina. U Gradu Zagrebu, od ukupno 1007 krava simentalke pasmine u 371 stadu pod kontrolom su mliječnosti 384 krave u 55 stada sa 329 standardnih laktacija, prosječne proizvodnje od 5307 kg mlijeka sa 4,1% m.m. i 3,4% proteina. Od ukupno 88 krava holstein pasmine u 37 stada, 55 krava u 13 stada pod kontrolom je mliječnosti sa 34 zaključene standardne laktacije prosječne proizvodnje od 5180 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,3% proteina.

Na području **Splitsko-dalmatinske županije**, u 2017. ukupno su bile 4064 krave u 942 stada od kojih su 1664 mliječne i kombinirane pasmine, a od kojih su 233 krave u kontroli mliječnosti u 13 stada. Ukupno su za ovu županiju obrađene 122 standardne laktacije za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 5421 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,7% proteina. U županiji su se od ukupno 861 krave u 295 stada simentalke pasmine pod kontrolom mliječnosti nalazile 32 krave sa 17 standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 4905 kg mlijeka sa 3,8% m.m. i 3,3% proteina. Od ukupno 389 krava holstein pasmine u 115 stada, 159 krava pod kontrolom je mliječnosti u 14 stada sa 75 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 5742 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,2% proteina. Od ukupno 385 krava smeđe pasmine u 181 stadu, 29 krava u 8 stada pod kontrolom su mliječnosti sa 19 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 4483 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,4% proteina. U županiji se uz navedene mliječne i kombinirane pasmine nalazi 2277 krava križanog uzgoja, 96 krava izvorne i zaštićene pasmine buša (13 stada), te 19 krava istarskoga goveda (dva stada).

Na području **Šibensko-kninske županije**, u 2017. ukupno je bilo 2590 krava u 560 stada, od kojih ja 971 mliječne i

kombinirane pasmine, a od njih je 206 krava u kontroli mliječnosti u 12 stada. Ukupno je za ovu županiju obrađeno 66 standardnih laktacija za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 5529 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,3% proteina. U županiji su se od ukupno 546 krava simentalke pasmine u 211 stada pod kontrolom mliječnosti nalazile 53 krave u sedam stada sa 10 standardnih laktacija, prosječne proizvodnje od 4909 kg mlijeka sa 3,6% m.m. i 3,4% proteina. Od ukupno 253 krave holstein pasmine u 79 stada, njih 129 pod kontrolom je mliječnosti u 11 stada sa 49 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 5644 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,2% proteina. Od ukupno 160 krava smeđe pasmine u 85 stada, 15 krava pod kontrolom je mliječnosti u pet stada s jednom zaključenom standardnom laktacijom od 6569 kg mlijeka sa 3,8% m.m. i 3,4% proteina. U županiji se uz navedene mliječne i kombinirane pasmine nalazi 210 krava mesnih pasmina, 1300 krava križanog uzgoja i 109 krava izvorne i zaštićene pasmine buša (12 stada)

Na području **Primorsko-goranske županije**, u 2017. ukupno je bilo 826 krava u 225 stada od kojih su 514 mliječne i kombinirane pasmine, a od njih je 119 krava u kontroli mliječnosti u 10 stada. Ukupno je za ovu županiju obrađena 71 standardna laktacija za mliječne i kombinirane pasmine zajedno s prosječnom proizvodnjom od 4532 kg mlijeka sa 3,6% m.m. i 3,2% proteina. U županiji su se od ukupno 246 krava simentalke pasmine u 110 stada pod kontrolom mliječnosti nalazile 42 krave u sedam stada sa 21 standardnom laktacijom prosječne proizvodnje od 4696 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,3% proteina. Od ukupno 81 krave holstein pasmine u 42 stada, 39 krava u osam stada pod kontrolom je mliječnosti sa 27 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 5216 kg mlijeka sa 3,5% m.m. i 3,1% proteina. Od ukupno 184 krave smeđe pasmine u 98 stada, 29 krava u osam stada pod kontrolom je mliječnosti sa 14 zaključenih standardnih laktacija prosječne proizvodnje od 3977 kg mlijeka sa 3,7% m.m. i 3,3% proteina. U županiji se uz navedene mliječne i kombinirane pasmine nalazi 49 krava mesnih pasmina i krave izvorne i zaštićene pasmine: 18 krava pasmine buša (pet stada) i 93 krave istarskoga goveda (devet stada).

TABLICA 1. PREGLED ISPORUČENIH KOLIČINA KRAVLJEG MLJEKA

ŽUPANIJA	ISPORUČENA KOLIČINA MLJEKA (KG)					UDIO (%) U 2017.	INDEKS 2017./2016.
	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.		
KRAPINSKO-ZAGORSKA	9.357.546	8.775.946	7.960.088	7.416.588	7.125.104	1,5	96,1
ISTARSKA	9.234.786	9.135.617	8.804.828	5.620.180	5.906.505	1,2	105,1
LIČKO-SENJSKA	6.132.509	5.838.838	5.587.434	5.443.814	4.943.273	1,0	90,8
ZADARSKA	6.266.791	5.288.774	5.018.872	3.832.204	2.415.156	0,5	63,0
GRAD ZAGREB	1.762.796	1.622.605	1.828.946	1.819.965	1.643.965	0,3	90,3
SPLITSKO-DALMATINSKA	833.987	919.727	889.379	912.183	970.902	0,2	106,4
ŠIBENSKO-KNINSKA	624.584	711.617	696.945	574.232	537.479	0,1	93,6
PRIMORSKO-GORANSKA	355.485	249.524	217.215	213.111	118.805	0,0	55,7
UKUPNO RH	503.851.844	522.694.451	513.406.175	489.645.699	476.773.218	100,0	97,4

TABLICA 2. BROJ ISPORUČITELJA KRAVLJEG MLJEKA PO ŽUPANIJAMA

ŽUPANIJA	BROJ ISPORUČITELJA MLJEKA					UDIO (%) U 2017.	INDEKS 2017./2016.
	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.		
KRAPINSKO-ZAGORSKA	378	342	499	327	228	3,2	69,7
ISTARSKA	135	116	104	94	78	1,1	83,0
LIČKO-SENJSKA	774	672	588	505	431	6,1	85,3
ZADARSKA	7	10	10	10	7	0,1	70,0
GRAD ZAGREB	45	38	36	33	30	0,4	90,9
SPLITSKO-DALMATINSKA	46	40	32	37	29	0,4	78,4
ŠIBENSKO-KNINSKA	42	52	48	35	25	0,4	71,4
PRIMORSKO-GORANSKA	23	19	17	16	9	0,1	56,3
UKUPNO RH	12.639	11.092	9948	8371	7026	100,0	83,9

TABLICA 3. STRUKTURA PROIZVOĐAČA MLJEKA PO ŽUPANIJAMA

ŽUPANIJA	<50.000 KG		≥50.000 KG	
	BROJ ISPORUČITELJA	ISPORUČENA KOLIČINA (KG)	BROJ ISPORUČITELJA	ISPORUČENA KOLIČINA (KG)
KRAPINSKO-ZAGORSKA	193	2.281.521	35	4.843.583
ISTARSKA	54	786.849	24	5.119.656
LIČKO-SENJSKA	414	3.314.097	17	1.629.176
ZADARSKA	5	52.783	2	2.362.373
GRAD ZAGREB	24	306.842	6	1.337.123
SPLITSKO-DALMATINSKA	22	277.732	7	693.170
ŠIBENSKO-KNINSKA	21	120.839	4	416.640
PRIMORSKO-GORANSKA	8	63.902	1	54.903
UKUPNO RH	5409	87.915.609	1617	388.857.609

TABLICA 4. BROJ STADA PREMA RAZREDIMA

ŽUPANIJA	KRAVE					
	<6	6-10	11-30	31-100	101-250	>251
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1.675	71	44	7		
ISTARSKA	513	68	50	17	1	1
LIČKO-SENJSKA	1.239	172	95	19	2	
ZADARSKA	302	43	48	7	5	1
GRAD ZAGREB	333	33	11			
SPLITSKO-DALMATINSKA	804	57	46	20	1	1
ŠIBENSKO-KNINSKA	458	54	38	11	1	
PRIMORSKO-GORANSKA	190	22	11	2		
SVE	17.981	3053	2613	534	53	34

TABLICA 5. BROJ KRAVA PREMA RAZREDIMA

ŽUPANIJA	KRAVE					
	<6	6-10	11-30	31-100	101-250	>251
KRAPINSKO-ZAGORSKA	2851	540	744	379		
ISTARSKA	1043	501	846	861	133	493
LIČKO-SENJSKA	2607	1246	1487	944	299	
ZADARSKA	633	325	776	332	663	290
GRAD ZAGREB	653	245	204			
SPLITSKO-DALMATINSKA	1467	441	774	939	122	305
ŠIBENSKO-KNINSKA	888	408	691	491	109	
PRIMORSKO-GORANSKA	367	177	172	99		
SVE	37.833	23.106	43.930	25.436	7768	21.334

Laboratorijski test bređosti krava iz uzorka mlijeka

ANDREJA BABIĆ, MAG.PRIM.KEM. | ababic@hpa.hr

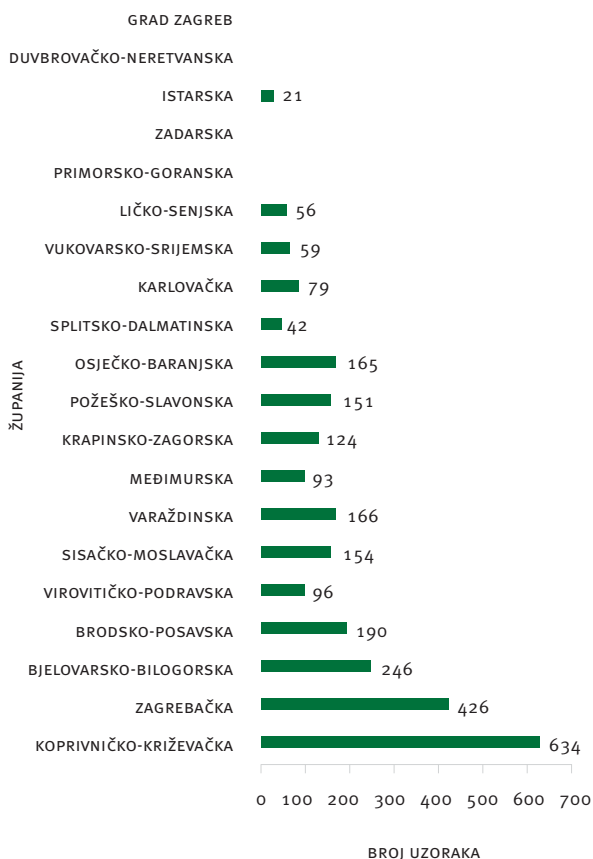
SLIKA 1. SUSTAV UTVRĐIVANJA BREĐOSTI KRAVA

Hrvatska poljoprivredna agencija od listopada 2017. putem laboratorija u Križevcima provodi ispitivanja uzoraka mlijeka s ciljem utvrđivanja bređosti krava. Uzorci se prikupljaju tijekom službene kontrole mliječnosti, ali mogu biti uključena i stada izvan tog sustava. Nakon ispitivanja uzoraka u laboratoriju rezultati testa dostavljaju se uzgajivaču. Osim otkrivanja bređih krava, važno je i otkrivanje nebređih krava, koje zatim mogu biti pravodobno osjemenjene (slika 1).

Važno! Uzorak mlijeka uzima se od krave kod koje je prošlo najmanje 60 dana od zadnjeg teljenja i 28 dana od osjemenjivanja. U uzorcima mlijeka utvrđuju se glikoproteini, tzv. PAG-ovi (hormon koji proizvodi posteljica embrija ili fetusa), a tumačenje statusa bređosti daje se na temelju laboratorijski utvrđenih PAG-vrijednosti:

- ako je razina PAG-a $< 0,100$ - test je negativan, krava nije bređa
- ako je razina PAG-a $\geq 0,250$ - test je pozitivan, krava je bređa
- ako je razina PAG-a $\geq 0,100$ a $< 0,250$, a na dan uzorkovanja nije prošlo 45 dana od dana osjemenjivanja, preporučuje se ponovno uzorkovanje 45 dana nakon osjemenjivanja.

GRAFIKON 1. DISTRIBUCIJA BROJA UZORAKA PREMA ŽUPANIJAMA

Do sada je ispitano više od 2700 uzoraka, pri čemu je najveći broj prikupljen u Koprivničko-križevačkoj županiji (grafikon 1).

Kratka osvrt na dosadašnje rezultate testova:

- u ~75% uzoraka rezultat je bio pozitivan s PAG-vrijednosti $0,101-3,980$ (utvrđena bređost)
- u ~25% uzoraka rezultat je bio negativan s PAG-vrijednosti $< 0,100$ (nije utvrđena bređost)
- za 0,1% uzoraka laboratorij je preporučio ponovno uzimanje uzoraka, jer je vrijednost PAG-a bila $0,102-0,245$ i nije prošlo 45 dana od dana osjemenjivanja.

Kriterije godišnjeg odabira zadovoljilo osam pastuha lipicanske pasmine

DR. SC. NIDAL KORABI | nkorabi@hpa.hr

U organizaciji Hrvatske poljoprivredne agencije 20. travnja u zatvorenoj jahaonici Državne ergele Đakovo održani su godišnje licenciranje i ispit radne sposobnosti za pastuhe lipicanske pasmine privatnog uzgoja. Licenciranje i ispit radne sposobnosti najvažniji su postupci provedbe uzgojno-seleksijskih mjera kojim se ocjenom vanjštine i radne sposobnosti izabiru najkvalitetnije jedinke koje će svoje kvalitete i genetski potencijal prenositi na potomstvo. Navedene uzgojno-seleksijske mjere detaljno su propisane "Uzgojnim programom lipicanske pasmine u Republici Hrvatskoj", koji je odobrilo resorno ministarstvo, a koji provodi ovlaštena ustanova u Republici Hrvatskoj, tj. Hrvatska poljoprivredna agencija.

Godišnjem licenciranju pristupilo je ukupno 16 pastuha privatnih uzgajivača, a komisiju za ocjenu vanjštine činili su: Domagoj Tadić, dipl. ing., mr. sc. Janez Rus i Ivica Mandić, dipl. ing., dok su ispit radne sposobnosti proveli: Ivana Ljubić, Ivica Bogadi, ing., i Damir Jakšić, dipl. ing. Sukladno uzgojnom programu pastusi moraju zadovoljiti sljedeće minimalne kriterije kako bi dobili privremenu ili trajnu licencu za rasplod u Republici Hrvatskoj:

- u potpunosti udovoljavati genealoškim kriterijima pasmine i moraju biti upisani u registar lipicanske pasmine konja Republike Hrvatske
- prva ocjena provodi se sa navršene 4 godine, a druga ocjena s navršene 6 godina kada su pastusi završili razvoj i ta ocjena je trajna

- skupna komisijska ocjena mora iznositi minimalno 75,0 bodova na temelju koje se pastusi razvrstavaju u klase (Ia, Ib ili IIa)
- uspješno položiti ispit radne sposobnosti koji se može polagati u jahanju ili u zaprezi (jednopreg)
- dostaviti Zapisnik o veterinarskom pregledu kako bi se eliminirali zdravstveni nedostaci koji bi mogli umanjiti uzgojnu ili rasplodnu vrijednost.

Provedba uzgojnog programa pojedine pasmine čini glavnu okosnicu uzgojnih odredaba Europske unije, naročito Uredbe o uzgoju životinja (EU 2016/1012) koju su obvezne slijediti i primjenjivati sva priznata uzgojna udruženja unutar zemalja članica Europske unije.

ISPIT RADNE SPOSOBNOSTI U ZAPREZI: 842 NEAPOLITANO SANTA XLV-2, 2012, 251 N. TROFETTA XI-3 - 738 SANTA XLV (FOTO S. BUKTOVIĆ)

TABLICA 1. PASTUSI KOJI SU ZADOVOLJILI KRITERIJE ZA KORIŠTENJE U RASPLODU

RB	IME PASTUHA	BODOVI	KLASA	VLASNIK
1	598 MAESTOSO SANTA XLIX-3	78,33	IIA	MLADEN ĆOSIĆ, KRUŠEVICA
2	623 CONVERSANO ZENTA XV-2	77,67	IIA	MARKO VRTARIĆ, VRPOLJE
3	761 TULIPAN ZENTA XII-2	77,00	IIA	POLJ. GOSP. SEKULIĆ, SLAV. KOBAŠ
4	162 NEAPOLITANO ALLEGRA XXXIII-1	75,67	IIA	DARKO KLARIĆ, SOBLINEC
5	762 TULIPAN ZENTA I-1	75,33	IIA	POLJ. GOSP. SEKULIĆ, SLAV. KOBAŠ
6	669 NEAPOLITANO GAETANA XXII-1	75,33	IIA	TIHOMIR SALARIĆ, POTOK
7	842 NEAPOLITANO SANTA XLV-2	75,33	IIA	TOMISLAV IVIĆ, LUŽANI
8	670 TULIPAN KREMICA IX-2	75,00	IIA	JOSIP BARIČEVIĆ, ZAGREB

Održan I. Bambino kup u Đakovu

DAVOR PAŠALIĆ, DR. VET. MED.

Prvi Bambino kup, revijalna izložba teladi, održana je u sklopu jubilarne desetog ĐAKOVO EXPO ZLATNE RUKE, sajma poljoprivrede, obrtništva i gospodarstva. Suorganizatori su bili Hrvatska poljoprivredna agencija, Savez udruge hrvatskih uzgajivača holstein goveda i Središnji savez hrvatskih uzgajivača simentalškoga goveda. Na izložbi je prikazano deset teladi koju su predvodila djeca u slavonskim narodnim nošnjama. Najmlađi uzgajivači sa željom nastavljanja tradicije uzgoja stoke koju će preuzeti od svojih roditelja, baka i djedova s ponosom su pokazali svoju lijepo uređenu telad. Posjetitelji sajma, a naročito mnoga djeca iz Đakova i okolnih mjesta, imala su prigodu upoznat se s uzgojem goveda i proizvodnjom mlijeka na našim farmama. Ovom izložbom HPA, središnji uzgajivački savezi, Grad Đakovo i Osječko-baranjska županija željeli su započeti tradiciju predstavljanja uzgoja iz županije s najvećom proizvodnjom mlijeka u našoj državi.

Pojedinačno predstavljanje farmi, uzgoja, proizvodnih pokazatelja i obiteljske tradicije proizvodnje mlijeka i mesa vodila je Julijana Bednaić, predstojnica Područnog ureda HPA Donji Miholjac, i to uz pomoć dr.sc. Zdenka Ivkica, voditelja Službe za razvoj govedarstva u HPA.

Slatke poklone koje je priredio grad Đakovo dodijelio je gradonačelnik Marin Mandarić. Prigodne knjige ispred SUH-a, pak, dodijelio je predsjednik Branko Kolak, a darove

ispred Državne ergele Đakovo uručio je ravnatelj Mirko Damjanović. Medalje glavnog organizatora Hrvatske poljoprivredne agencije za nastup na prvom Kupu mladih uzgajivača u Đakovu u ime ravnatelja doc. dr. sc. Zdravka Baraća dodijelio je Davor Pašalić, viši stručni savjetnik - specijalist u Uredu ravnatelja HPA.

Kalendar stočarskih izložbi 2018.

DATUM ODRŽAVANJA	STOČARSKA IZLOŽBA	MJESTO ODRŽAVANJA
02.06.2018.	XVIII. IZLOŽBA STOKE I XX. IZLOŽBA KONJA KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE	PREGRADA
09.06.2018.	IV. SMOTRA KONJA I 3. BAMBINO KUP LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE	KRIVI PUT - SENJ
10.06.2018.	DAN OPĆINE GOLA / 10. BAMBINO KUP	GOLA
06.07.2018.	XVIII. IZLOŽBA PAŠKE OVCE I PAŠKOG SIRA	KOLAN (MANDRE)
14.07.2018.	12. IZLOŽBA CRESKE OVCE	ORLEC
20.-21.07.2018.	DRŽAVNA KONJOGOJSKA IZLOŽBA SUNJA 2018.	SUNJA
22.07.2018.	20. IZLOŽBA RASPLODNIH GRILA ISTARSKOG GOVEDA	VIŠNJAN
07.-09.09.2018.	26. JESENSKI MEĐUNARODNI BJELOVARSKI SAJAM I 26. DRŽAVNA STOČARSKA IZLOŽBA	GUDOVAC
26.09.2018.	SVJETSKI DAN ŠKOLSKOG MLIJEKA / BAMBINO KUP	BUNDEK, ZAGREB
09.2018.	2. SMOTRA ISTARSKJE OVCE	SVETVIČENAT
10.2018.	10. DRŽAVNA I 14. ŽUPANIJSKA SMOTRA ISTARSKIH MAGARACA	JURŠIĆI
06.10.2018.	9. IZLOŽBA OVACA LIČKO SENJSKE ŽUPANIJE I 3. IZLOŽBA BUŠA LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE	GOSPIĆ
13.10.2018.	XII. ŽUPANIJSKA STOČARSKA IZLOŽBA SINJ 2018.	SINJ
27.10.2018.	V. DRŽAVNA IZLOŽBA IZVORNIH PASMINA PERADI	DONJA STUBICA

Važnost izložbi goveda

Poznato je da uspješni uzgajivači, koji su stekli ugled između ostalog i redovitim sudjelovanjem na izložbama, nemaju problema s prodajom viška rasplodnog materijala

MARIJAN SUČIJA, MAG. ING. AGR. | msucija@hpa.hr

Cilj je svake izložbe goveda promocija i očuvanje tradicije uzgoja goveda, promocija poljoprivredne proizvodnje široj javnosti, ali i prezentacija uzgojnih rezultata. Ovisno o stupnju organiziranosti, izložbe mogu biti lokalne, regionalne i nacionalne. U Hrvatskoj je tako nacionalna Državna stočarska izložba u Gudovcu, na kojoj se izlažu najbolja grla s područja cijele države, promovira poljoprivredna politika, uzgajivači, struka i država općenito. Sudjelovanje na izložbama trebao bi biti cilj svakog uzgajivača koji želi ostvariti dodatni prihod od prodaje rasplodnog materijala.

KORISTI ZA UZGAJIVAČE

U zemljama s razvijenim uzgojem prodaja rasplodnog materijala predstavlja važan dio prihoda tamošnjih gospodarstava, pridonosi njihovoj boljoj profitabilnosti, ali i otpornosti na tržišne poremećaje cijena mlijeka i mesa. Poznato je da uspješni uzgajivači, koji su stekli ugled između ostalog i redovitim sudjelovanjem na izložbama, nemaju problema s prodajom viška rasplodnog materijala. I danas svjedočimo uvozu rasplodnih grla iz zemalja s razvijenim uzgojem, što bi se barem djelomično moglo zamijeniti grlima iz domaćeg uzgoja. Treba prikazati kvalitetna grla s naših gospodarstava, kako bi se uzgajivači lakše odlučili za kupovinu rasplodnog pomlatka iz domaćih stada. Nekada su aukcije rasplodnih junica, krava i teladi redovito održavane na pojedinim izložbama (osobito u Gudovcu), a često su postizale odlične rezultate. Stoga je izložba idealno mjesto spoja ponude i potražnje.

PRIPREMA GRLA ZA IZLOŽBU

Kako bi se grla mogla kvalitetno pripremiti i predstaviti, treba uložiti dosta truda i vremena. Priprema uključuje treniranje i uređenje grla, a treba ih naučiti i na ular i vođenje. Krave i junice vode se laganim tempom, kratkim koracima uz visoko držanje glave. Životinju treba naučiti da se zaustavi, stoji na mjestu, pa čak i da hoda natraške. Vrijeme uloženo u pripremu grla za izložbu isplati se kada na izložbi tijekom predvođenja nemate nikakvih problema, jer životinja jednostavno sluša vaše naredbe potezanjem ulara. Uređenje životinja iznimno je bitno, jer dobro uređena životinja jednostavno puno bolje izgleda. Za izložbu životinju treba

očistiti, ošišati, okupati, urediti joj papke, a pritom je bitno da se s pripremama počne na vrijeme. Papke treba urediti barem tri tjedna prije izložbe. Šišanje je jedan od najvažnijih postupaka pri uređivanju. Njime je moguće prikriti neke nedostatke (npr. neravnu leđnu liniju) ili istaknuti prednosti. Ošišati treba cijelu životinju, uključujući glavu, vrat, uši, noge, rep i vime, takva će ostaviti znatno bolji dojam.

BAMBINO KUP

Kup mladih uzgajivača manifestacija je na kojoj se uz predvođenje teladi predstavljaju i djeca s naših obiteljskih gospodarstava koja se bave uzgojem goveda i proizvodnjom mlijeka i mesa. Važnost kupa mladih uzgajivača goveda može se sagledati s nekoliko razina. Mladi uzgajivači predstavljaju budućnost domaćeg uzgoja goveda i oni će jednog dana naslijediti svoje roditelje. Također, kup mladih uzgajivača važan je i zbog toga što predstavlja pripremu i edukaciju mladih uzgajivača goveda za sudjelovanje na izložbama. Ondje oni uče na koji se način pravilno ophodi sa životinjama. Djeca sudionici pritom se predstavljaju u narodnim nošnjama sredine iz koje dolaze, stoga je posredni cilj takve priredbe i promidžba kulturne baštine. Održavanje kupa mladih uzgajivača u urbanim sredinama, pak, djeci pruža priliku da upoznaju životinje i način života ljudi u ruralnim područjima.

